سەرزەمینی هەموو ناوەکان

سەباح ڕەنجدەر

- ناوی کتێب: سەرزەمینی هەموو ناوەکان
- شاعیر: سەباح ڕەنجدەر
- بابەت: شیعر
- پیتچن: یاد سەباح ڕەنجدەر
- ڕێنووس و هەڵەگری: شێرزاد فەقێ ئیسماعیل
- نەخشەساز: ڕێدار جەعفەر
- بەرگ: هۆگر سدیق
- چاپ: چاپی یەکەم ٢٠٢١، ئەلکترۆنی
- ئەژمار: (   ) دانە
- نرخ: (   ) دینار
- لە بەڕێوەبەرایەتی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان/ هەرێمی
کوردستان ژمارەی سپاردن، (٢٨٠) ی ساڵی (٢٠٢١) ی پێدراوە

تەواو بۆ دواجار لێرەوە دەڕۆین

ڕوخسار و شوێن

هەتاوی نیوەئاوابووم دەڕژێنمە ڕستەی یەکەمی هەواڵێک
دیکتاتۆر بەسەر خوانماندا پژمی
هیچ نیشانەیەکی خواردن نەما
گەڕاینەوە بەر سێبەری درەختی گۆڕستانی قوربانییەکان
تەم هات و هەنگاو گران بوو
لە ئاهەنگی یادەوەریمان دەرکراین
لە شـــوێنی جیـــا جیـــا زەوی دەســـتی لە ڕێبـــوار بەرز کردووەتەوە
مرۆڤ یەکەم جار پەنجەی بە پێڵووی خۆیدا هێنا
نەرمی کرد بۆ بینین و جیاکردنەوە
نەرمایی پەنجەی دڕ بوو
نەیتوانی خەڵکی تر بکاتە تاسە و سیمای بڕسکێ
دەنگە دوورەکان بناسێتەوە
مرۆڤ شاراوە و نهێنیی درۆی ژیرە

نانی کردە تاشەبەرد
گۆڕیان بەتاڵ کردین و ئێسکیان کردینە قۆپچەی جلوبەرگی سەربازی
کۆشکێک سەیری چواردەوری خۆی دەکا و هەتا بڵێی چاوی کراوەیە
نەخرۆشا و بازی نەدایە سەر ڕێگای سۆراخی بەئاکام
کەڵەبابی شەڕ هاتە سەر زەنگی دەرگا
وزە ئەفسانەییەکە مەشقی بە تفەنگ و ئەسپەکەی کرد
نەچووە ڕاو
نەچووە جەنگ
ڕەگی مەچەکی خۆشی نەبڕی
لە تەنیایی نەترسا و نەچووە ناو ڕووناکییەکی نائاشنا
بە ناوچەوانی پاک و بێگەردی چیا و چۆمێکی
ئەوبەر و ئەمبەری بە درەختی بەبەر پڕ
بەدەم هەوای خۆشەوە سەرکەوت
توانی گوێ لە خۆی بگرێ و دەنگە دوورەکانی ناسییەوە
خۆر لە سەری بەرز بووەوە و گومبەت دەرکەوت
قۆزاخە خەملی و باڵی تێدا نواند
تێکەڵ بە تەم نابێ و ئارەزووی بەدی دێنێ
باڵندەیەک بۆ ئەم شارە بە ئاسمانەوەیە
هەر ئەمڕۆ دەگا و سەیری دواچڵ دەکات
ئێستا بیر لە باڵندەیەک دەکەمەوە
لە خوێن و گۆشتی پیاوێکی هەتاو نیوەئاوابوو

جێناوەکان

زەوی منەی خودی دەکا و خۆی بە بەرزبوونەوەی باڵی باڵندە شووشت

چاویشی کورتبین نییە

ئا بەم شێوەیە **من** شتەکان ڕوون دەکاتەوە

خۆمم بۆ **تۆ** گوتەوە

با بگەڕێینەوە دواوە تیر وژەی دێ

خۆمم بۆ **ئەو** گوتەوە

با بگەڕێینەوە دواوە هێز تووڕەیە لە سێوی کەوتوو

خۆمم بۆ **ئەوان** گێڕایەوە

بـا بگەڕێیـنەوە دواوە ڕێگـای بەپەلەبەردڕێژکـراو ئەسـپ پشووسوار دەکات

خۆمم بۆ **ئێمە** گوتەوە

با بگەڕێینەوە دواوە باران خوێاوی لێ دەچۆڕێ و دەیکاتە هەڵم و دەبێتە تانەی چاو

خۆمم بۆ **ئێوە** گوتەوە

با بگەڕێینەوە دواوە دەمامک بە دەورمان دەخولێتەوە و چیاش بێ شوورەیە
سەیری خاڵی پێوەری ناوچەوانی مێژوو بکەن
پرسیاری سۆراخێکی بێئاکاممان لێ دەکات
ڕەشیش لێمان دەڕوانێ و ناگەین بە دووریی و ئومێدێکی بێ ڕێگاین
هەتاوی کەمقسەکەر بە ترسەوە نەنووست
چاوەڕوانی وەڵامی نەکرد و بە هێزێکی زۆرەوە خۆی سڕییەوە
تۆوی ئەستێرەی لە کێڵگەی جێناوەکان وەشاند
جۆگە بە نەرمایی زەوی پیاسە دەکات
پێغەمبەرانی چاوەڕوانی ڕازی ڕووناک دێنە سەری و دەیخۆنەوە
پاشان زمانیان دەبێتە فانۆس
دەنگخۆشی لە ڕوخساریان بووەتە چەندین ڕەنگ
لە بۆنە لەشکاننەهاتووەکان دەیانبینین
نەرم نەرم هەنگاو دەنێن و چرا بە دەستی ڕاستیانەوەیە ڕووناکی دەگاتە زەوی

ڕێگاکانی دەوروبەر

دڵم لە سینگمدا پێ ناشاردرێتەوە
مردن لەبەر چاکەکەت ڕێزت لێ دەگرم
دارەبازەیەک لەسەر پشتی ئەسپێک ببەستن
ڕابەری ڕەندان لەژێر تەمومژێکی قاوەییدا کۆچ دەکات
ئەڵماس دەمامک نادا
لەناو ڕۆشنایی و پێشبینی و بێدەنگییدا
دەستم لە ملی سێبەری خۆم کرد
بە ڕێگاکانی دەوروبەرم ڕۆیشتم و لەرز بەریدام
گوارەم لە گوێی درەختی درەوشاوە کرد
گەیشتم بە لاپەڕە بێکۆتاییەکان
لاپەڕەکان شاعیرە بێهەوێنەکانیان تێدا نییە
پەپوولە ڕازی پاراوە و لە مۆم لادەدا
بەرەو مرۆڤی ناو لاپەڕەکان دەچێ
هیوای زیاد دەبێ

ئۆخەی هەموو شتەکان نزیکن
ئەسپ سەیری زەنگوڵە و گوڵینگی ناکات
لە شەقام دەپەڕێتەوە و سێبەری سواران وەک درەختی نزیک پێشوازی لێ دەکەن
دەستی دەشوا و ئاوێنەی هۆڵی وانەوتنەوەی جەنگی بەختەوەریی دەسڕێتەوە

گەشەی ڕەنگ لە شاری یەکەم و دوایی

ڕەنگ لە دابڕاویی نادیار لەدایک دەبێت
ڕەنگی دڵ گۆزەی پڕ ئاوی لەسەر پلیکانەی ڕاڕەو دانا
شەوی بوو
پەپوولە شیلەی مژی و بە هێڵی خێرا بردییە کێڵگە
دەستی لەسەر شانی ڕەگ دانا و پەیمانی بەست
لە گەشەت ورد دەبمەوە و لەناوی جێ دەمێنم
سەیرکەن تەواو سەیرکەن سەیرکردن چاو نامۆ دەکا
لەسەر ناوچەوانی کێڵگە
بەروبووم دەمێنێتەوە و جیهان دەگۆڕێ
لەسەر ناوچەوانی گۆزە
مێژوو لە بێدەنگییەکی درێژخایەن دەشکێ و پارچەکانی یەک ناگرنەوە
چاوی مێژوو کتێبخانەی منداڵی و شاری بۆردوومانکراو ناترووسکێنێتەوە

جەستەی ڕووباری هاندان لە خۆی ڕەت ناکات
بە دەوری خۆی دەیسووڕێنێتەوە
شۆڕش شەپرە لێی داوە
ناتوانێ مەلە بکات
دیکتاتۆر ڕۆنی لە بن پێی شۆڕشگێڕ دا
هەڵیخلیسکاند بەرەو ڕووناکییەکی چرووک
بەڕێوەم بەرەو تابلۆی هەمیشە شتێک لە حاڵەتی ڕوودان
هەیە وا چاو دەسووتێنێ
مۆسیقایە هاوڕێم
بە نهێنی گەشەی ڕووەک تابلۆ دروست بوو
تینێکین لە هەنگاوی ڕەنگ
ناوی ئێمە لە دەم و لێوی گەورە و پاراو دەبێ
شێوەکارانیش لەناو هێڵەکانی خۆیاندا جێ دەهێڵێ و مۆم
بە دەوریان دادەگیرسێ

ئاوازی چاوپێکەوتن

بای ساردی ساڵەکان لە نیوەشەوێک نیگای ترووکاندم
لە ماڵی خۆم لەسەر دۆشەکێکی لە پەڕی پەلەوەر دانیشتووم
پەنجەرە شکاوەکانم بە گۆرانی دەڵێم
گۆرانییەکانم داواتان لێ دەکەن
دەست لەسەر گوێتان لادەن پڕ ئاوازن
دەسرازەی پساوی منداڵێک کەوتە سەر دەموچاوم
بۆئەوەی ماسیگرە تار نەبن و دەریا بناسم
لای دەدەم
لانکێکم لە کەناری ئاوێکی سروشت هێمن دانا
ماسیگرە هێلکەی خۆی لەناو پاراست
ڕاوچییەکی تۆڕدڕاو هێلکەکانی لە بن کڵاوی نا
بردییە بازاڕی چەنەبازان
لەپێناوی سڵاوی ماسیگرەیەک
ستایشی ژیان دەکەم بەفیڕۆ ناچێ
ژیان نزیکی بۆ لای من بگەڕێرەوە

کازیوان بە ئاگری باڵی ماسیگرە
چاوانم کەوی دەکەم و وێنەی شاری سەرئاوکەوتوو دەگرم
سەرزەمین تەواو ماندووە
پێویستی بە ئاوازی چاوپێکەوتنی دەنووک و باڵە
دەنووک و باڵ لە جوانی بەدی هاتوون
بە ڕێز و شکۆوە دەدوێن
چیم بوێ بێ داوا پێم دەبەخشن
هەقیقەت ڕووی بازنەییە
قەل زماندرێژی کرد
خۆر بە پڕی سەرنجی دا و دەنووکی خستە ناو جەنگەکانەوە

بلیتی ژمارە بیست و هەشت

بلیتی ژمارە بیست و هەشتی دکتۆرم وەرگرت
دوای پشکنین و کۆمەڵێک خۆشدوویی بۆ گەرمکردنەوەی دەمارە ساردەکانم
دەمی بەتاڵ بوو
لەگەڵ مەرگ قسەی کرد
بێژینگێک ئاوی هەڵگرت فەرمووی
شەکرەت بەرزە
پەستانی خوێنت زۆرە
هەناسەسوارییت باڵندەیەکی هێلکەشکاوی هەڵکوڕماوە
لەرزەی دڵت چوار ناڵەیەتی
بادارییت بە ئازای گیانت سەرەوژووریەتی و گەمارۆی داوی
مەرگ ئەوەی کەسوکارە نییەتی
بۆ مەتەڵێک پرسی چەند زمان ئازار و سەروا و کێشت سەنگ دەکات
گوتم زمانی ڕووتم کوردییە و تەنیا ئەم زمانەش بێژینگم دەسووڕێنێت

به ئینگلیزییەکی خاو
لەژێر لێوەوە کوڕەکەمی فریو دا و گوتی
هەوڵدە باوکت لە شارێکی تردا دڵنیا بهەژێ و پێڵاوی لەناو چیمەن بن
مات ڕاما و گەشانەوە لە ڕوخساری کوژایەوە
چاوی زیندووی ئەستێرەیەکی قاوەیی گەماروی شکاند و ڕێگای ماڵی نزیک کردەوە
بە دەموچاوی پڕ ئومێدەوە چوومە بەر پەنجەرە و چاوم هەڵدایە هەر حەوت ئاسمان
گوتم لە شاری ئەستێران دەژیم و هەناسەم نەرم و خۆشە
ئەها شیعر ناز دەکا وەک کاتژمێری چوونەژوان ڕێکی خستووم
شەکرە
پەستان
هەناسەسواری
لەرزەی دڵ
باداری
بە ئارەزووی خۆم لە شاری هاوار لە ئاوێنە نوستوو ناچمە دەرەوە
هاودەمتم سڵاوم لێ بکە دەی سڵاوم لێ بکە بۆ هەمووان گریاوی
لە سێبەری دەستت دادەنیشم

له نزیکەوە گەرماییت فریام کەوت و ئاگری ناو فانۆس دۆزیمییەوە
خۆشی زمانی گرتووم و ڕووناکی وا بە دەورمدا
لەنێوان لوولەی سووربووەوەی تفەنگ و نیشانەدا
کەروێشک لەسەر پاشووی بێدەنگ و مات وەستاوە
گۆرانی منی بەبیر هاتووەتەوە کە بۆم وتبوو
ڕێبواری ماندوو و خۆبینیو
میهرەبانانە ئارەقە ناوچەوانی گەرم دەکات
پێشی وایە پەڕاگەندەکراو بە دەست بانگمان دەکا و ناوی خۆی دەڵێ

دابەزیومەتە قووڵایی بەشەکان و هیچ شتێکم لێ ون نابێت

ئەمڕۆ گۆرانییەک دەگوترێت

شتێک نەماوە بیەوێ بگری
لە ئاسمانیش زەوی ڕوون دیار نییە
گڕوگاڵ و
حیکمەتی شادان و
قولابهەڵدان بۆ مانگ و
هێنانی بۆ ناو تەشتی پارێزراو
لەسەر سندانیان دانام
کردمیانە پڵینگی فریا و چنگ بەرزکردوو
مارم لە گەردەنی باڵندەی سەر هێلکە کردەوە
ئەو شاعیرەی ئەفسانەی لەبارەوە دەگێڕنەوە و ڕێگای درێژ بووەتەوە
ئەمیش کات بە جریوە و جووکە و ئەندێشە دەپێوێ
بەناو کڵپەی ناکاو دەخولێتەوە
لە وەنەوز و تەونی جاڵجاڵۆکە و مێشی سەر لووتی ئەسپ تێدەپەڕێ
جیهان لەژێر پێیدا نەرمونیان و گەورە دەبێ
زەوی دەڵێت تەنیا سەیرکەری مانگ با بفەرمووێ

ڕوخسارم ماچ بکات و دنیا لە کڵپەی ناکاودا بەدی بکا
لە بەدیکردندا جەنگاوەرێکی دێرین
گۆرانی کرانەوەی قۆزاخەی پەمۆی گوت و پرچی خاو بووەوە

بێڕەنگ ڕەنگی خودا ڕەنگی ئاو ڕەنگی شیعر

پەنجەرە چاوی ترووکا
بێڕەنگ ڕوومەتی خۆی بە پڕی پیشان دام و کوارگی کێوی داتەپی
پەنجەرە خانەی جەستەی خۆری تازەگەیشتووی چیاکانە
بە ئارامییەکی زۆرەوە بێڕەنگ چنی
ئەو ڕۆژەی مرۆڤ دروست بوو
بێڕەنگ هەموو ڕەنگەکانی دابووە دنیا
هێواش بە ڕێگاکان دەڕۆم و فوویەک لە ئاگری ڕاوچییان دەکەم
سوپاس بۆ بەختی باشم
بێڕەنگم لە پێوانی قووڵاییەک ناسی
دیارییەکی کۆن بوو بۆم گەڕایەوە و نازی ڕادەگرم
ڕەنگەکانی ڕژاندمە ناولەپ و چۆلەکەیەک بژاری کرد
ئاوا
بەڵێ ئاوا

نهێنییەکانی بژار کرد
هەر گیانلەبەرێک نهێنی بناسێت
ناوچەوانی لەسەر عەرد دادەنێ و نوێژی بۆ دەکات
ناسین هێزە سەر بۆ هیچ نانەوێنێ
لاولاوی بە دیوار هەڵگەڕاو لادەدا
برینی دیوار دەسڕێتەوە و خۆشحاڵ دادەنیشێ
شەرابی بە دەمودووی پێغەمبەران گەییوە
ناو و وێنەی ڕایەڵە و زایەڵەی بەرەبەیانی لاوین

کاتی تایبەتی ڕووبار

ڕووبار نەخشەی شەڕەپشیلە نییە
هێڵێکی خرۆشاوی درێژە لە پەرۆشیی زەوی
ڕووگەنما کانەگەنجینەی لەسەر لێو دەڕوێ
زمان دەیزرینگێنێتەوە
لەنێوان چاوەڕوانی و دڵەڕاوکێدا هەنگاوی ناوەند دەهێڵێتەوە
ئایینده بانگمان بکە
کلیل لە دەستی دیکتاتۆر بڕفێنین
بیخەینە گەنجینەی منداڵێک
پدووی گەرمە بە هاتنی ددانی شیری
هەم وەک مەشقی کردنەوەی دەرگا
هەمیش وەک حیکمەتی شەقشەقە پەرە دەستێنێ
هاوڕێ گیانییەکانی دەبینێ و پشوو دەدا
نهێنییەکی زۆر لە ڕووگەنما جێ دەهێڵێ
لە مەودایەک زمان بیزرینگێنێتەوە
ڕووبار کاتی تایبەتی هەیە بۆ خەوتن و خەڵک بانگکردن لە کەناری دانیشن

بۆنی زیندەوەرەکانی ناوی دەکات
لێشیان دەپرسێ
هیچ بێزارییەکتان لە پەروەردەکاریم هەیە
زرینگانەوەی زمان
چلباز لە کونی ورد دادەبەزێنێ و دەیکاتە کەتانی شۆردراو

ستایشێک بۆ جوودی

هەموو بەردە گرانبەهاکان کوڕی یەکەمی نیشتیمانی منن
لە سۆراخیان ڕێگا چوونەوە ناویەک
بێ هیچ سەرسامییەک بەناو خۆمدا سووڕاندمیانەوە
ئەسپی سمکولم لەگەڵدا نەبوو
مەست و شادمان گەیشتم بە شاری بێ ناونیشان
ڕێ لێ ونبووان بێپەروا مۆمیان بە دەور داگیرساندم
گوند ناترسێت لە بوون بە شار
سیمرخ باڵی بچووک بوو
لەسەری جێم نەبووەوە
لە تەنیشت تەندوورێک باڵی لار کردەوە و دابنام
کوا ئەو ئاگرەی قوڕی دروستبوونمی کردە پەیکەر
گورگ کەڵبەی کلۆر نییە
لە لەنگەری کەشتیی هاتونەهاتدا شایەدی دەدەم
دوای نیشتنەوەی هەڕەشەی ئاو
چیای جوودی خۆی پیشان دا
لەنـــاو دەســـتی بـــەڕەنگوبۆنی پیرێـــک پشـــووی دەدا و
دەیناسینەوە

تای بەهاری لێ بوو
پێی گوتم بە ئاوازی چ کۆڕاڵێک و چۆن پرسیاری لێ بکەم
شوێنی لەدایکبوون بۆنی چی دەدا
گوند بۆ ناترسێت لە بوون بە شار
ئەوەی لە ناوچەوان نووسرابێت چاو دەیبینێت
گەر ڕوخساری ئەوانە ببینم کە دەمنێژن
ڕووناکییان لێ کۆبووەتەوە و دەچنە یاریی بلیارد
لە خۆمدا جێم دەبێتەوە
باڵندەی باڵ لە باران خوساو
دێتە ژێر کەپری دەستی خاڵیی لە گومانم
ناوی شتە خۆشەویستەکانی دەڵێت

ئابی ٢٠٢٠ هەولێر

دەرکەوتنەوەی سەرلەنوێی دەستنووسێکی چوارینەکانی بابا تاهیر هەمەدانی

گلەیی گۆزە

ئاو لە جۆگەلەکانەوە دەچێتەوە ژێر زەوی
پاراوتر دەبم تا گۆزە گلەییم لێ نەکات
کاتێک ڕێڕەوی دەگۆڕێ و بە خێرایی هەورەبرووسکە خۆیمان لێ ون دەکات
ئێمە لە چۆڵەوانییەکی ترساودا بیری نیگای تێکەڵاوی دەکەین و هەڵاتوویەکین لە بریسکەی قەڵغان و شمشێر خۆمان سڕیوەتەوە

جەللادی ناقۆڵا

بەیان لێرەوە تێپەڕی ڕووناکی کۆ کردەوە و لەگەڵ خۆی بردی
نەیهێشت باڵندە چاو بە دەنکەگەنم گەرم بکەن و دەنووک خۆش کەن
نۆبەتدارێک تازە لەسەر گردێکی دەوردراو بە شۆڕەبی هاتبووە خوارێ و تفەنگی لە قولْغ جێ هێشتبوو
تەمی هەست لەسەر حیکمەتێک لادەدا و دەڵێت جیهان لە بۆشایی قۆچی کەڵەکێویدا جەللادی ناقۆڵا پەروەردە دەکات و تفەنگ دەلاوێنێتەوە

دوا هێڵی ڕۆژی شەشەم

تابلۆی زەوی هێشتان هەموو هێڵەکانی نەکێشراون
باڵندە لەسەر لکە پڕەکان تووشی حەپەسان هاتوون
لە ڕێگادام چەند جارێک ویستوومە پێی ڕابگەیەنم هێڵەکان تەواو دەکەم
لە زەردەی ئێوارەیەکدا لوورەی ئاگر دەترسێنم و فرمێسکی نابەجێ نارژێ

خواستێک لە حەکایەتخوانی بلیمەت

لە دڵی بە خورپەوە نزیکی و لە چوونەپرسەی ناندا بە تەنیشت یەکەوە بەڕێگاوەین
پەرچەمت لەسەر چاو لا دەدەم و شان بە زینی ئەسپەکانمان دەدەین
ڕێگا شەرمن و کەمڕووە دڕکوداڵی دنیا دەستی زاڵی لەسەری ڕاگرتووە
نان پاداشتی زەردەخەنەی ساز و سۆزی دامەوە و زرینگانەوەی گیانیش دەزانێ خوێن لە شەقام زمانی پڕ دەبێ
لە خواست

لەناو دێرینترین شوێنپێ دووبارە بوومەوە

کۆتەرەدارێک لە حەوشەمان هێندەی کێوێک بە دەستوپێیە و درەخت لە دەوری ڕواوە

مالّیش پەنجەرەی گەورەتر و کۆلان نامۆ نەبوو

چــاودێرێکی خــەوالّوو نــیم و لەبەر ئــاگردانی کــوژاوەش دانەنیشتووم

گەنجینەی پێی مرۆڤ بۆ تاهەتایە لە شوێنێک لە نێوان دوو شوێندا دەمێنێتەوە و بارانی پەڵە کۆ دەکاتەوە

بزربوونی ناونیشانی حەوا

ئادەم بۆنی ددانی ڕزیو لە دەمی دێ
حەوا خۆی لە تەنیایی مارە کرد و ناونیشانی بزر کرد
کەس تەماشای ئاشنای خۆی نەکرد و ناسین تەفرەی داین
ئەو درەختـــانە ئاشـــنامان بـــوون ڕەگیـــان گەیشـــتبووە
ناو ڕووبارە نزیکەکان

وا ناوی گوڵی باخچەی گەڕەک دەزانین

دەست باڵە بۆ فڕین و خستمە ناو دەستێک تازە سڵاوی لە زەوی کردبوو بە زمانی سێبووری توانی پێم بڵێ ئەستێرەی مایەوەی دوای شەوم و بۆ تاهەتایە ڕاستەقینەم

جامێکی فافۆن پڕ بوو لە ئاو

تای منداڵانی گەڕەکی هێنا خوارەوە

گوڵ ناوی گوڵی تەنیشتی زانی و ناونیشانی باخچەکانیان گوت و ستایشیان کردن گەشە تێیدا کۆتایی نایە

جەنگاوەران بەسەر سەرابدا باز دەدەن

لە پەڕینەوەی هێڵێکی ئاسن دەموچاوم پڕ خوێنی گەشە بوو

دەستم بۆ درێژ کردی نێوانمان بووە تراویلکەیەکی کوێر یان مەرگی کەسێک

لە کەشوهەوایەکی پلەبەرزدا بە دەوری سووڕامەوە و لەترم دا

وەرزی دروێنەم بزر کرد گوڵەگەنمێکی لێکراوە بووم

لەسەر پشتی ئەسپێکدا

لەو کاتەیدا شادی هەبوو

باڵندەیەک لەسەر پشتی ئەسپێک چاوی سووڕاند بەپەلە کەوت و باڵی خۆش کرد

لکەگیایەکی کەوی بانگی کردبوو

هەمیشـــە بیـــر لە ئۆتـــۆمبێلە ســـەربازییەکان بـــکەرەوە تیژپەڕ بەلاماندا تێدەپەڕێ و فیشەکڕشێنمان دەکەن

زەریا پێویستی بە مانگێکی بێهەستە

زەریا مەند نییە لە کەناری خۆی ورد بووەتەوە و دارەبازە دەمەونخوون داندراوە
منیش بەدیار مۆمی ڕووداوێک دەمارەکانم دەپشکوێن و ددانم دەچێتەوە سەر یەک
ڕووبارێک بەرەو کانی باسکی داوێ و تاو دەدا
گرێک جەنگاوەری شارە لەناوی گوللەی تفەنگی دەژمێریت
و شاد و شادمان لە حەوت ئاسمان ئەستێرەی هەیە

تشرینی یەکەمی ٢٠٢٠ هەولێر

دەنگ

برین و بڕین

برین دەڵێی مانگی پڕە بەسەر ڕێگای نیوەچۆڵ کراوەتەوە
دەست بەسەر دژوارییەکان دادەهێنێ و پەنجەی گەرم
دەبن
گەرمایی پەنجە گۆرانیی هێمنی و بیرەوەریی زەوییە
بە سوپای دۆڕاو شەڕ ناکات

***

بڕین بەسەر زەوییەکی پڕ مردوو بەدواتدا دێ
بڕوای بە ڕۆیشتن نامێنێ و دەرگات لەدوا دادەخا
چرای سێبووریت دەکوژێنێتەوە
بە دەنگێکی براوسکەدار دەتخاتە چاوەڕوانییەکی ساردەوە

بۆر و بۆڕ

سۆفە لەناو عەردێک کە سڵاوی دۆستانی وەرگرتووەتەوە
بۆر دەچێتەوە و سەری دەجوولێنێتەوە
لە پەنجەی گەوجی سەر پەلاپیتکە بێپەروایە
لە چاوی یاران بەر بینینی هەقیقەت کەوتووە
بە ئازاری دانەوێڵە پەروەردە بووە و نازی بای ناوباڵە

***

تۆوی **بۆڕ** لەژێر خاکێکدا لە جەزبە بەرز بووبێتەوە
ڕایەڵی خۆر بەسەر خۆیدا هەڵدەکشێ
ڕەنگ لە چاوی بەهێز دەبێت و هەڵە ناکا
تەزووی مردن بە جەستەی زەوی نەگەڕاوە

گۆران و گۆڕان

گۆران خۆی مووتوربەی درەخت کرد و بە لای ڕووبارێکدا ڕۆیشت
گەڵاکانی ڕازیان درکاند
لە شێوەی کۆتری پەڕگەرم جەژنی فڕینیان ڕێکخستووە

***

گۆڕان چاودێریی بوون و باشی نەکرد
خۆڵی دەوری کوارگی کێوی هەڵدایەوە و نواندیەوە
بە چاوی خاڵی و خەواڵوو
ڕوانییە ڕەشاییەکی دوور

بر و بڕ

شتێکی سادەیە لە**بری** دڵەکوتێی دوا هاوار کە ڕێگات نادات
بمێنیتەوە
چاوت تەواو خاو ببێتەوە و سرووودی نیشتیمانییت بیر
بچێتەوە

***

لە**بڕی** دەستهەقی گۆڕ
وەک بوونەهەڵمی ئاو
لە شوێنێکی تردا دەربکەویتەوە و خێوەتگای پەنابەران
هەڵبژێری

کەر و کەڕ

چارەنووسی **کەر** ڕسکانە بەرانبەر گردێک
سوپای گیا داگیری کردبێت

***

کەڕ لەسەر زەمینی حیکمەتدا
بێباکە لە دڵەخورپەی مۆسیقای ماتەم و پێکەنیوە بۆ چرۆی نۆبەرە
هێڵێکە بە دڵنیاییەکی ماندووەوە دەڕژێتە خاڵەوە

وەرین و وەڕین

گوڵێک لە بێدەنگییدا گەشەی کرد
لە شێی زستانێک **وەری**
شوێنی ڕسکانی ناسی و ڕسکایەوە
داوای کرد دەست بێن یەکتری بناسن

***

فریشتەی دووڕوو
لە ڕووی یەکەمی شەرابی بەهێ بوو
لە ڕووی دووەمی سەگی **وەڕیوی** کلکبڕاو
هەور تێک نەئالان و دایاننەکرد

هەڵکران و هەڵکڕان

لە ڕوومەتی کراوەدا ئاڵا **هەڵکران**
با دەمی هەڵبزڕکا و چۆکی مەیی
لێژی و گرژی لە لەرینەوە و سەما مەودایان نییە دەفتەری ڕێزمانن

***

خۆشەویستان چەشنی نوێژێک لەدیکبوون و ڕۆیشتن
هیوام خواست وێنەی دزی هەزار ئاگرم لە بەرگی دیوانەکەم **هەڵکڕان**دا

باراندن و باڕاندن

باراندن تەپوونم لە باڵی باڵندەی هەرداوهەرد دادەتەکێنێ
فێری بزەی دڵنەوایی دەکا و دەیرژێنێتە ژێر درەختی
دووبەر
گەشە و ئەنوای لێ ون نابێ

***

ئاسکێکی سەرتاساو لە ئەشکەوت ماوەتەوە
خودایە ڕێم بدە بە دوای ئەم **باڕاندن**ە دا بچم
پاشان چەترێک هەڵدەم و بەناو تاریکیی تا لێ هاتوودا
بڕۆم

فریو و فڕیو

بەژێر درەختی سەر پڕ جریوە و جووکەی باڵندەدا تێپەڕیم
فریوم خوارد دەنگی باڵندەم لە بێدەنگیی درەخت خۆشتر ویست

***

دان و پووشی قەقنەس لە زایەڵەیە
پاراوی ئاگر دەچۆڕێنێتەوە
بەرەو چاوەڕوانی **فڕین** هێلکەی لە ڕازی نەبوون بە سەکۆی زەوی دەترووکێ
لەخۆبایی نییە دژی مرۆڤی گەوج دان و پووش و ترووکانی بردە ئاسمان
ڕێی نەدا هیچ ئاوێنەیەک بەرانبەری خۆی پاک بکاتەوە
دزی هێلانە شوێنپێشی قایم بکات هەڵدەخلیسکێ

سوور و سوورِ

ڕەنگی دڵ بە **سوور** بڵێ
تۆ لە کوێ بووی ئەی لە ئاو وڕێنەکردووتر بە ڕەنگ
سەنگەرگرتوو لە ژمارە و ساڵە کەوتووەکان
لە هەمووومان بپرسە
فریادڕەسی ونبوو لە ڕەنگی دڵ تەماشای گەرمی بڕیوەتە جەژنی ئەستێران

***

ئاهەنگی چ نسکۆیەک یان مارەکردنی خۆر لە خۆی بگێڕێ
سوورِی ناوونیشان و گیان بەبەرهێنانەوە و بە زمان هێنان
ڕەنگی دڵ نەبووایە
ئەم دنیایە زاری نەهەنگ یان تۆپەڵێک ڕەنگی تێکەڵنەبوو دەبوو

تشرینی دووەمی ٢٠٢٠ هەولێر

ناونیشان بۆ گۆڕەپانی جەنگەکانییەوە

له كاتی خۆیدا له قووڵاییدا هەڵدەلەرزم

گرەو لەگەڵ کلیلسازی گەنجینەی پاشا و داهاتووی پێشبینیکراو

پێم بوونەتە ڕووبار و خۆم بۆ شەڕی دنیا ناونووس کردووە

قەلەڕەشێک بە قەوارەی هەورێکی زەرد

گوڵـەخوریی زمـانی سـەرکردەیەکی ئـەژنۆ شلی بزمارڕێژ کرد

هێڵ کۆبووەوەی خاڵ و دەریای بە هاژەیە

پێغەمبەران بە جۆرە دوودڵییەکەوە ڕوخساریان وەرگرت

ڕووناکی و مۆسیقا ڕوخساری شاعیرێکن
بە دوژمن دەوردراو

کـە ڕۆیشـتم پیڵـووی شووشـەی چراکـانم هەڵێنا و مانگم بە ڕێگاوە

کەڵەباب و مەلا دەستڕەشترین دێوەزمەی یەکترن

کانوونی یەکەمی ٢٠٢٠ هەولێر

خاڵبەندی

خاڵ

خاڵ لە شەرمێکی گەمژانەی ڕستە ڕادەگرێت
زەمینیش دەخولێتەوە و بەدوای خورپەیەکی بەهێزەوەیە
ئەدی بەخشندە بە کام دەست دەبەخشێ و بە کام دەست لێمان دەستێنێتەوە
دوای کەمێکی تر زەمین هەمووی تاریک دەبێت
بە دەنووکی سووری قەقنەس گۆڕێک هەڵدەکەنم
دڵ پێی ڕازی نییە و ئاهی شادمانی تێ نەگەڕاوە
گوڵەستێرە لەناوی نیشانە و ناوە
بە نیگایەکی ماندوو بیر و پرۆژەی دیوارەکانی دەخوێنێتەوە
لەوێ پەیام ناگات
کەویش لە چیای لاڵن

دووخاڵ

کاتەکانی ڕۆژی پێشوو دووخاڵ بوون لەسەریەک
دوو لێوی کەمخوێن پەیامێکیان لەناو خۆیاندا سەرسام کردووە
هاوهێزی ئەستێرەن
گۆچانی کوێرێکیان لەسەر بەردی خز لادا
ئازار یەکەم ڕوخساری وەرگرت
یەکەم ڕوخسار باوەشی فراوان بوو
جەرگی داگیرسا و جۆشی دا بە شکۆ

سێ خاڵ

خـــاڵ بـــە ڕەنگـــی ســـوورێکی گـــەرم و بـــە دەنگێکـــی دۆستانە خۆتمان پێ بناسێنە
لەپێناو چیدا درێژ دەبێتەوە
چاوی دوێنێ چی بە دی کردووە
قەلەڕەش لەسەر کاغەز سووڕ دەخۆن و دەنیشنەوە
پێیان شوێن بریندار دەکات
سەیری ئێرە بکە و بۆچوونی خۆت بڵێ
ڕێگای ژیان لە ڕێگای مردن جیا نییە

کەوانە

کەوانە دیواری بەردینە بە دەوری کۆشکی پاشاکان
بە خۆشترین دەنگ گوێ لە سروود ناگرێ
هیوای بە چی دەخوازێت
ڕووناکی لە کونی کلیل نایەتە ژووری
مرۆڤ لە یەکەم مووچڕکە و بێداربوونەوەدا سەما دەکات
ئەو ترس و پرس و دوودڵییەت لە چییە
ئەوها پەرژینت قایم کردووە
چ تارماییەک دێتە ناو سێبەرتەوە
هێزی خووسان هاتە ناو ئەو قوڕەی
مرۆڤی لێ دروست بوو
زەوی تای لێ هاتووە
وڕێنە بە هەڵلووشینی گۆشت و خوێنی مرۆڤەوە دەکات

هێڵی لار

هێڵی لار فریوت دەدا
شکۆی بەتاڵ و ستایش وا دەستی پێ کرد
لاپەڕە داخە
ڕەگە گەرمەکان گەیشتنە بەرد
چاوەڕێی چ بەروبوومێک مەکە
دەبێ ئازاری یەکتر بدەین
ڕق هێز و توانا نییە

تەقەڵ

تەقەڵ ئەو پارچەزەوییە خۆشکراوەیە
فڕۆکە لەسەری دەنیشێتەوە
زەوییەکە دەبێتە حاجی قادری کۆیی بەردی سیزیف بەشانەوە
فڕۆکەش گوتم بەبەختی خەواڵوو
لاپەڕەی داهاتوو هەڵدەدەمەوە دەگەمە ماڵی میتافۆڕ
لە گەڕان خاو دەبمەوە
لەناو ڕووناکییەکی گەشەکردوو لە خۆمدا دەژیم
گەردوون دراوسێیەکی بەکەڵکە
خودا لە فڕینی یەکەمین پەپوولەی ساڵ
مێژوومی بە دەستەکانی هەڵگرت
بە شاخی کەڵەکێوییەوە گرێی دام

وێرگوڵ

وێرگوڵ پیاوێکە کرۆشکەی کردووە و ترس دەدوێنێ
گومان لە قۆرتی بەرپێی خۆی دەکات
بۆشاییەکی زۆر لەنێوان پێغەمبەرەکان هەیە
خەڵوەتگایان لە تیشک بەتاڵ کرد
پێویستە با ببینم
لێی بپرسم لە نێوانەکان بەرەو چ چارەنووسێک ڕۆیشتووی
دەرگای چ ماڵێکی خانەدان نازی ڕاگرتی
یان درەختێکی خاڵی لە جریوە و جووکە

ئەستێرە

ئەستێرەیەکم لەسەر باڵی حاجی لەقلەقی هەولێر دانا
بەناو شاری جەنجاڵدا تێپەڕیم و گەڕامەوە
تاجەگوڵینەم لەسەر گۆڕی یەکەم شەهیدی
جەنگی سێیەمی جیهان دانا
گەشتی سامناک کۆتایی هات
ئەمە تەنیا خەونێک بوو
لە بەرەبەیانێک بینیم و فڕیم بۆ سەرزەمینێکی ساکار

نیشانەی پرسیار

پرسیار هەڵگری ڕق و قینی خەپەتۆڵە و توێتوێیە
ئای چەند درەنگە خۆشەویستیت بیر نەچێتەوە
پێویستە لە لەبیرنەچوونەوە سەرچاوەی شتەکانم خۆش
بوێ
کتوپڕ دڵنیا بووم و چوومە ناو خەونەکان
بۆمبی جەنگی سێیەمی جیهانی پووچەڵ بووەوە
دنیا بۆچی ئەوەندە تازەیە

نیشانەی سەرسوورمان

سەرسوورمان ناکۆکی نێوان نیشانە و گریانی تەواونەکراوی وشەکانە
تێکەڵکردنی خوێن و چۆنیەتی بریندارکردنە لەناو خۆت
چی لەبارەی فریاکەوتنەوە دەزانی
دەچیتە سەر چیای ئاگادارکراوە و لە ڕۆحدا دەمێنێتەوە
ڕۆح لە ئەسپی ڕەوهان خێراتر دەتگەیەنێتەوە یەکەمین پێگەیشتن
تارای ڕاستیی و هەڵەکان هەڵدەدەیتەوە
چاوی ڕەگ لە ئاڵوگۆڕی ڕەنگەکانی پەلکەزێڕینە
دارڕژایە ناو زەوی گەرم
درەختی گۆرانییەکان بەرەو شەرمێکی قووڵ ڕۆیی

کانوونی یەکەمی ٢٠٢٠ هەولێر

ناوەرۆک

تەواو بۆ دواجار لێرەوە دەڕۆین..٣
دەرکەوتنەوەی سەرلەنوێی دەستنووسێکی.....................٢٥
دەنگ..٣٧
ناونیشان بێ گۆڕەپانی جەنگەکانییەوە..............................٤٩
خاڵبەندی...٦١